Ympäristöministeriö/A-M Pajukallio 11.10.2016

JÄTELAIN JA HANKINTALAIN YHTEENSOVITTAMISTARPEEN HUOMIOON OTTAMINEN HANKINTALAISSA

Ympäristövaliokunta on pyytänyt ympäristöministeriön alustavaa käsitystä tavasta, jolla hankintalain ja jätelain rajapintoja ja erityisesti ilmennyttä TSV-palvelun määrittelyn epämääräisyyttä voitaisiin selventää sekä miten tarvittavasta siirtymäajasta tulisi säätää (ympäristövaliokunnan sähköpostiviesti 5.10.2016)

Hankintalakia koskeva hallituksen esitys kuuluu työ- ja elinkeinoministeriön valmisteluvastuulle. Ympäristöministeriö esittää seuraavassa käsityksiään jätehuollon osalta mahdollisesti tarvittavista täsmennyksistä.

TSV-PALVELU

Viitaten asiantuntijalausuntoonsa 14.9.2016 ympäristöministeriö toteaa, että hankintalakiesitys jättää epäselväksi kysymyksen siitä, katsotaanko jätelain 33 §:n mukaisen TSV-palvelun olevan sidosyksikön ulosmyyntiä. TSV-palvelu on olennainen osa Suomen jätehuoltojärjestelmää, jota tarvitsevat niin jätteitä tuottavat yritykset kuin jäteyritykset. Jätelain valmistelun ja toimeenpanon lähtökohtana on ollut, että TSV-palvelu on kunnan lakisääteinen velvollisuus ja että tällöin kuntien jätehuoltoyhtiön näkökulmasta kyse on omistajakuntien toimeksiannosta tapahtuvasta palvelun järjestämisestä, joka ei vaaranna yhtiön sidosyksikköasemaa (HE 199/2010 vp s. 85).

Tästä vallitsee toimialalla yksimielisyys ja on perusteltua, että valiokunta toteaa tämän lausunnossaan. Tulkinta on hankintadirektiivin 12 artiklan 1 kohdan mukainen.

TARVE SIIRTYMÄSÄÄNNÖKSELLE

Ympäristöministeriön vireillä olevan selvitystyön perusteella näyttäisi siltä, että jätehuollolle tarvitaan ainakin alkuvaiheessa hankintalakiesitystä väljemmät sidosyksikkösäännökset. Koska hankintalaki koskee yleisesti hankintamenettelyjä, voisi hankintalainsäädännön asiantuntijoiden mukaan olla perustellumpaa säätää jätehuollolle mahdollisesti tarvittavasta erityisestä ulosmyyntirajasta jätelaissa. Ympäristöministeriön käsityksen mukaan jätelain ja hankintalain välisestä suhteesta tulisi selkeyden vuoksi tällöin olla viittaussäännös hankintalaissa.

Jätelain muuttamista koskeva hallituksen esitys valmistuu loppukeväällä 2017. Haasteen aiheuttaa hankintalain käsittelyn ja jätelain uudistamisen eriaikaisuus. Käytännössä tämä tarkoittaisi sitä, että muutettu jätelaki astuisi todennäköisesti voimaan noin puoli vuotta hankintalain voimaantulosta. Tämä aiheuttaisi tilapäistä oikeudellista epävarmuutta useiden jätelaitosten sidosyksikköasemalle.

- Alustavien tietojen mukaan kunnallisten jätelaitosten markkinaehtoinen toiminta vuonna 2015 vaihteli 0–18 %:iin liikevaihdosta, ja 10 % ulosmyyntiraja ylittyi noin kolmanneksella jätelaitoksista. Toisin kuin hankintalakiesityksen perusteluissa todetaan, ympäristöministeriön käsityksen mukaan 10 %:n ulosmyyntirajaa ei ainakaan jätealalla ole ymmärretty oikeuskäytännössä vakiintuneeksi enimmäisrajaksi.

- Hankintalakiesityksen 15 §:n 2 momentissa esitetty prosenttiosuuden laskentasääntö on vaikeaselkoinen, eikä perusteluista ole yksiselitteisesti pääteltävissä, mitä se tarkoittaisi jätehuoltoa koskevien sopimusten osalta. Prosenttiosuuden laskemisen perusteisiin ei liity myöskään siirtymäaikaa. Esityksen mukaan ehdotetun lain on tarkoitus tulla voimaan mahdollisimman pian sen hyväksymisen jälkeen (ts. arviolta vuoden 2017 alussa).

Edellä esitetyn perusteella ympäristöministeriö pitää tarpeellisena, että mahdollistetaan kunnallisten jätelaitosten hallittu sopeutuminen uusiin ulosmyyntirajoihin. Oikeusvarmuuden kannalta ensisijainen vaihtoehto olisi toteuttaa tämä lisäämällä jätehuoltoa koskeva siirtymäsäännös hankintalakiin esimerkiksi seuraavaan tapaan:

Sen sijaan, mitä 15 §:n 1 ja 3 momentissa ja 16 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään hankintayksikön sidosyksiköltä ja toiselta hankintayksiköltä tehtävien hankintojen prosenttiosuudesta ja euromääräisestä rajoituksesta, sovelletaan kunnan hankintoihin jätelain 43 §:ssä tarkoitetulta kuntien omistamalta yhtiöltä enintään [20] prosentin prosenttiosuutta enintään [päivään kuuta 20].